

Aan:
Dhr. Dercksen (PVV)

In afschrift aan:
Provinciale Staten van Utrecht

DATUM 16-6-2020
NUMMER 820FA652
UW BRIEF VAN 5-5-2020
UW NUMMER 820DAA2E
BIJLAGE geen

DOMEIN LLO
CONTACTPERSOON M. Blomsma
DOORKIESNUMMER 0618300486
E-MAILADRES Mark.blomsma@provincie-utrecht.nl
ONDERWERP BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN
Vervolgfragen stikstof onderzoek en metingen

Geachte heer Dercksen,

Toelichting:

Op 5 mei 2020 ontvingen wij uw schriftelijke vragen namens de PVV-fractie over metingen, berekeningen en onderzoek naar stikstof. Middels deze brief beantwoorden wij uw vragen. Wij hebben in deze beantwoording nog niet kunnen aangeven welke weerslag het eindadvies van het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof (de commissie Hordijk) van 14 juni jl zou kunnen hebben. De reden is dat minister Schouten van LNV in haar Kamerbrief (kenmerk DGS / 20163470) over het eindrapport van het Adviescollege alleen een eerste appreciatie geeft. Zij laat in de brief weten meer tijd nodig te hebben om het rapport diepgaand te bestuderen en om, in samenwerking met de andere bevoegde instanties en kennisinstellingen, te bezien hoe opvolging gegeven kan worden aan het eindadvies. Minister Schouten schrijft na de zomer een nadere kabinetsreactie op de aanbevelingen in dit eindadvies te willen sturen. Ook omdat wij al eerder de beantwoording van uw vragen hadden verdaagd in afwachting van de offerte van het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam willen wij u niet langer de antwoorden op uw vragen onthouden. Waar mogelijk geven wij de eerste appreciatie van de minister van LNV uit de genoemde Kamerbrief weer.

1. Dat de werkwijze en de modellen van het RIVM (OPS, SRM2, NEMA) doelgeschikt zijn, zoals het rapport van de commissie Hordijk aangeeft, wil niet zeggen dat de modellen leiden tot de juiste uitkomsten. Vandaar dat de commissie aanbeveelt de modellen te valideren. Daarnaast moet de commissie zich nog verdiepen in de modellen. Ook de aanbevelingen van de internationale review in 2015 zijn deels nog niet opgevolgd en de commissie concludeert dat er te weinig wordt gedaan om de tekortkomingen van het model te verhelpen. De bijdrage uit het buitenland is bijvoorbeeld in tal van andere modellen veel hoger dan de modellen die Nederland hanteert. Onderschrijft u deze feiten? Bent u het dan tevens met ons eens dat we beleid niet moeten baseren op modellen die nog getoetst moeten worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Modellen kunnen en moeten altijd verbeterd worden. Dat is inherent aan modellering. Ook OPS en AERIUS worden nog altijd regelmatig verbeterd. Dat de modellen 'fit for use' zijn betekent dat toetsing van de modellen heeft plaats gevonden en deze voldoende betrouwbaar zijn voor het vaststellen van beleid.

Het eindadvies van de commissie-Hordijk bevestigt, aldus de minister, dat de wetenschappelijke basis voor de wetenschappelijke onderbouwing voor het meten en berekenen van de concentratie en depositie van stikstofverbindingen op orde is. De (beleids)vragen over bronbijdragen, depositieniveaus op Natura 2000gebieden en herkomst van de depositie kunnen met het huidige meet- en rekensysteem voldoende nauwkeurig worden vastgesteld. Wel stelt het Adviescollege dat de AERIUS Calculator in zijn huidige vorm niet aansluit bij het beleidsmatige gewenste detailniveau bij de vergunningverlening. In haar eerste appreciatie geeft de minister aan dat dit instrumentarium momenteel het best beschikbare model is waarbij continue doorontwikkeling aan de orde is. Zoals gezegd wil LNV de komende periode gebruiken om te bezien hoe opvolging gegeven kan worden aan het eindadvies van de commissie Hordijk.

2. De vraag over de studie van Jan Klaas Santing heeft u niet beantwoord. Dat de WUR gaat over zijn eigen onderzoek is ons bekend. De vraag was, waarom is er geen aanvullend onderzoek gedaan naar aanleiding van dit onderzoek, de enige in zijn soort in Nederland, dat de feitelijke depositie (en de stikstofopname van de vegetatie) heeft vastgesteld? Bij de feitelijke metingen in dit onderzoek bleek dat bij melkveebedrijven met 90 GVE (grootvee eenheid) op maximaal 50 meter al geen depositie meer is vastgesteld en bij 600 GVE op maximaal 400 meter. Tevens gaf de onderzoeker aan dat zijn onderzoek met feiten al snel aan de kant werd geschoven door het RIVM omdat ze niet in het straatje pasten. Hoe onwetenschappelijk wilt u het hebben? Dit onderzoek bewees de onbruikbaarheid van het OPS-model. Deens wetenschappelijk onderzoek toonde aan dat de ammoniak bij kippenstallen niet verder reikte dan 200 meter. Wij kunnen toch geen agrariërs gaan uitkopen van belastinggeld zonder hierover feitelijk informatie te hebben? Wij stelden een vraag over de reactie op het onderzoek van Jan Klaas Santing. U gaf aan dat het "onderwerp van de discussie de hardheid van de conclusie was en de kwaliteit van de uitgevoerde potproeven". Als wij u vragen deze vaagheid nader te duiden weigert u antwoord te geven. Graag alsnog een verduidelijking van dit antwoord ook in relatie tot de eerder genoemde data. Als men zou twifelen aan de kwaliteit van de potproeven, dan heeft men ongetwijfeld aangegeven hoe de kwaliteit kan worden verhoogd.

Antwoord:

Wij vertrouwen op de kennis, kunde en onafhankelijkheid van het RIVM. Het staat u vrij om zelf de WUR en betrokken onderzoekers te vragen waarom een bepaald onderzoek wel of niet is voortgezet. Wij zijn niet voornemens om dat te doen, omdat wij het niet als onze rol zien. De overheid belegt wetenschappelijk onderzoek met redenen bij een onafhankelijk instituut.

3. U gaf aan dat het OPS-model wetenschappelijk getoetst was. Dit is onjuist. Daarom staan de uitkomsten van dit model ook haaks op de feitelijke depositiemetingen. Reviewcommissies hebben het OPS-model niet wetenschappelijk getoetst, ze hebben alleen de procedures en processen getoetst. Waarom is u dat niet bekend?

Antwoord:

De Commissie Hordijk heeft aan de hand van documentatie en interactie met specialisten de kwaliteit van de modellen beoordeeld en deze vergeleken met andere methoden. Dit komt overeen met een wetenschappelijke toetsing.

4. Wij vroegen wat het ongeveer zou kosten om per natuurgebied een feitelijk onderzoek te doen met feitelijke depositiemetingen en de opname van stikstof door vegetatie, zoals de UvA dat thans uitvoert. Graag alsnog antwoord op die vraag.

Antwoord:

Bij het beantwoorden van de laatste set Statenvragen was de offerte van de UvA nog niet binnen. Inmiddels hebben wij die wel ontvangen. De kosten bedragen naar verwachting €45.000,- tot €55.000,- per natuurgebied, afhankelijk van het aantal deelnemende natuurgebieden. De UvA geeft aan in ongeveer 30 gebieden onderzoek uit te moeten voeren om statistisch relevante conclusies te kunnen trekken. Wij zijn nog in overleg met de overige provincies in hoeverre hier gehoor aan te geven en welk aandeel dan voor de provincie Utrecht zou kunnen zijn.

5. Wij vroegen niet naar het optuigen van een eigen meetnetwerk. Dat impliceert overigens dat er al een meetnetwerk is. Klopt het dat er helemaal geen depositiemeetnetwerk? Was dat niet een eerlijker antwoord geweest op onze vraag?

Antwoord:

Op een aantal plaatsen in Nederland wordt zowel de natte depositie als de droge depositie gemeten. Meer uitleg hierover vindt u op <https://www.rivm.nl/stikstof/meten>.

6. De uitstoot van het verkeer wordt berekend via het SRM2 dat bepaalt dat de uitstoot niet verder reikt dan 5 kilometer. Bij de agrarische sector geldt die beperking niet. Waarom reikt stikstof van de agrarische sector wel verder dan 5 kilometer en die van het verkeer niet en hoe komt het dat het haaks staat op de eerder door ons genoemde onderzoeken?

Antwoord:

De 5 km beperking is vastgesteld in de beschrijving van SRM2 in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. Deze geldt ook voor de agrarische sector voor zover er sprake is van bronnen die worden doorgerekend met SRM2. Dit geldt niet voor bronnen die worden doorgerekend op basis van OPS omdat voor dit model de 5 km beperking niet geldt.

In zijn eindadvies is de commissie Hordijk kritisch over dit gehanteerde verschil. In haar eerste appreciatie stelt de minister hierover:

“Ook wordt gewerkt aan het verder beperken van de onzekerheden in de wetenschappelijke metingen en berekeningen. Dat geldt ook voor het gelijk trekken van de wijze van berekenen tussen de verschillende emissiebronnen. De komende tijd wordt met kennisinstellingen bezien of hier meer mogelijkheden in zijn, daarbij in acht nemend de eventuele implicaties voor andere beleidsterreinen en eventuele implicaties voor het gevraagde detailniveau van de door initiatiefnemers aan te leveren (invoer)gegevens.”

7. Op onze vraag of er gemeten is hoeveel minder stikstof is neergedaald door de coronacrisis geeft u aan dat er continu metingen worden gedaan. Bent u het met ons eens dat dit GEEN metingen zijn van wat er feitelijk is neergedaald (depositie) en opgenomen door vegetatie?

Antwoord:

Op een aantal plaatsen in Nederland wordt zowel de natte depositie als de droge depositie gemeten. Meer uitleg hierover vindt u op <https://www.rivm.nl/stikstof/meten>. Er worden geen metingen gedaan in de vegetatie hoeveel er opgenomen is door de planten.

8. U geeft aan dat door de lagere snelheid op de snelwegen, een deel van de dag, de schade voor de natuurgebieden minder groot is. Berekeningen (geen metingen) toonden al aan dat dit om onmeetbare geringe hoeveelheden zou gaan. Kunt u aantonen dat de stikstofniveaus (in de lucht of de deposities op de grond) in de natuurgebieden, die verder van de snelwegen liggen dan de meetpunten, lager zijn geworden door de snelheidsverlaging en/of de corona-crisis? Zo, ja, dan krijgen wij graag die data. Zo nee, waarom wordt er dan gesuggereerd dat er stikstofruimte is vrijgekomen?

Antwoord:

De vrijkomende ruimte is berekend, niet gemeten. Net zoals de inzet van deze ruimte voor nieuwe activiteiten. Het is bekend dat er een afwijking zal zijn tussen de feitelijke depositie en de berekende depositie. Zowel de vrijkomende als uitgegeven ruimte worden op basis van dezelfde programmatuur en methodiek berekend waardoor de onderlinge afwijking beperkt is.

9. Klopt het dat de vrijgekomen fictieve stikstofruimte niet door de agrarische sector mag worden opgenomen? Zo ja, bevestigt dit het beeld dat dit beleid het best kan worden omschreven als: agrariërs uitroken?

Antwoord:

De snelheidsmaatregel is specifiek ingezet door het Rijk voor woningbouw en MIRT-projecten. De maatregel ziet noch toe op beperking van agrarische activiteiten, noch toe op uitbreiding van agrarische activiteiten.

10. Klopt het dat een reductie van 255 mol/ha, zoals beoogd door het kabinet, niet leidt tot niveaus onder de KDW (kritische depositie waarde) in bijvoorbeeld Botshol en Zouweboezem? Wat gaat u hieraan doen dan? Elke vorm van civilisatie uitbannen? En als dat zelfs dat niet voldoende is volgens de berekeningen?

Antwoord:

Het doel is niet het halen van de KDW, maar het halen van de instandhoudingsdoelen. Daarbij is de KDW een goede indicatie waaronder in ieder geval stikstof geen belemmering zal vormen voor het behalen van deze doelen. Er is geen vastgestelde einddatum om de instandhoudingsdoelen te bereiken, maar voorkomen moet worden dat tussentijdse verslechtering optreedt. Door dit eerste pakket maatregelen daalt de stikstofdepositie substantieel.

11. Nergens in de wetgeving wordt gesproken over emissiebeleid of bronnenbeleid. Als het doel is om bepaalde plantjes wel en andere plantjes niet te laten groeien, zal je moeten meten op de grond en in de vegetatie. Zodra je die feiten niet voor handen hebt, ben je juridisch zeer kwetsbaar. Bent u bekend met jurisprudentie, waaruit blijkt dat emissiebeleid door de rechter wordt getolereerd? Zo ja, zouden wij daar inzage in kunnen krijgen?

Antwoord:

De type natuurlijke habitats van communautair belang zijn aangewezen in Bijlage I van de Habitatrictlijn. In de aanwijzingsbesluiten van Natura 2000-gebieden worden de instandhoudingsdoelstellingen vermeld. Uit het aanwijzingsbesluit volgt voor welke plant- of boomsoorten een doelstelling geldt voor behoud of uitbreiding van het habitatype waartoe zij behoren. Het beleid, waar de minister in o.a. haar kamerbrieven over spreekt, is bedoeld om depositie van stikstof in de aangewezen gebieden te verlagen. Van veel aangewezen habitatype is bekend dat zij gevoelig zijn voor stikstof. Op veel plaatsen is de kritische depositie waarde reeds overschreden. Een verlaging van de depositie is niet alleen ecologisch gezien noodzakelijk maar ook noodzakelijk om op termijn te voldoen aan de Europese verplichtingen die volgen uit de Habitatrictlijn.

Zoals bekend door de PAS-uitspraken, is het noodzakelijk om tot reductie te komen van de stikstofdepositie in daarvoor gevoelige (gedeeltes van) Natura 2000-gebieden. Dit houdt in dat de emissie van stikstof zal moeten worden gereduceerd. Daartoe dient het beleid dat Rijk en provincies met, onder andere, de beleidsregels ten aanzien van intern en extern salderen hebben opgesteld, maar ook de snelheidsverlaging.

Van veel planten is bekend of zij stikstofgevoelig zijn of niet. Ook is bekend dat bepaalde plantsoorten juist gedijen bij veel stikstof. De enkele (en rijkelijke) aanwezigheid van dergelijke planten toont daarom reeds aan dat er teveel stikstof is.

Gezien de overbelaste situatie in veel gebieden blijft, naast de maatregelen in Natura 2000-gebieden die zijn opgenomen in de beheerplannen en gebiedsanalyses, reductie van stikstofdepositie noodzakelijk. En daarmee dus vooral ook de daaraan voorafgaande stikstofemissie.

In de jurisprudentie wordt de regelgeving uit titel 4:3 van de Algemene wet bestuursrecht bevestigd dat het bevoegde gezag beleid kan opstellen ten aanzien van haar bevoegdheden. Ten aanzien van het huidige en vrij recente beleid over emissiereductie en bronmaatregelen geldt dat, zover bekend, daar nog geen jurisprudentie over is ontstaan of dit beleid redelijk is.

12. Het kabinet wil 255 mol/ha aan stikstofreductie realiseren en geeft daar € 5.000.000.000,00 belastinggeld voor uit. 255 mol stikstof is 3.571 gram per hectare. Dat is 0,36 gram per vierkante meter. Eén hond produceert per jaar 2.630 gram kilo stikstof per jaar. In de Natura2000 gebieden in de

provincie Utrecht leven een groot aantal grote dieren, waaronder reeën en grote populaties reigers, die qua stikstofdepositie niet onder doen voor een hond. Bent u dat met ons eens? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Ja, in Utrecht leven grote dieren.

13. Bent u het tevens met ons eens dat de depositie van deze dieren de 0,36 gram per vierkante meter zeer ruimschoots overstijgen? Zo nee, waarom niet? Kunt u dat aantonen?

Antwoord:

De uitstoot van de lokale fauna betreft een kringloop, opname en uitgifte van stikstof is op dezelfde locatie dan wel in de nabijheid. Hoe groter de bewegingsruimte van de betrokken dieren des te groter de potentiële verspreiding. Zij maken daarbij onderdeel uit van het ecosysteem en betreffen een onderdeel van uitstoot waar niet of nauwelijks op gestuurd kan en mag worden. Op uw verzoek wordt een onderzoek naar de depositie en opname van ganzen uitgevoerd dat meer inzicht zal geven voor deze specifieke dieren in hoeverre er verplaatsing van stikstof tussen gebieden plaatsvindt.

14. In de afgelopen jaren kwam er door middel van massa-immigratie een stad als Leiden bij. Volgens het kabinet, produceert een stad als Leiden. 587.600.000 gram aan stikstofdioxide en 64.710.000 kilogram aan ammoniak. Tezamen dus 652.310.000 gram. In hoeverre zit de massa-immigratie in de modellen?

Antwoord:

In de modellen wordt rekening gehouden met de emissies van de bevolking.

15. Is het u bekend dat door het strategisch plaatsen van bomen en bosschages stikstof kan worden opgenomen en het de natuurgebieden niet bereikt? Hedera kan 3% tot 5% stikstof vastleggen, dennen en mossen tot zelfs 7%. Ook kroosvaren en elzen leggen veel stikstof vast. Bent u bereid dit nader te onderzoeken waarbij de kosten in relatie tot de effectiviteit in beeld wordt gebracht?

Antwoord:

Dit is ons bekend. Het onderzoeken van de mogelijkheden hiervan maakt onderdeel uit van de bestaande opdracht die de RUD Utrecht voor ons uitvoert in het kader van de data-analyse voor de gebiedsgerichte aanpak.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen